

Haagse essen aan het gas

Uit de oude doos: *Fraxinus angustifolia* 'Raywood' na 45 jaar

Twee foto's van een typisch 'Haegsch-chique' straat. Overduidelijk essen met hun fijnvertakte blad. Onder de bomen een paar oldtimers: kevertjes. Achter op de foto Prinsevinkpark, Den Haag, 1962, *Fraxinus angustifolia* 'Wollastonii'. Dat laatste klopt in ieder geval niet meer. 'Wollastonii' is een verouderd synoniem voor 'Raywood'.

Maar de essentiële vraag is natuurlijk: staan die bomen er nog en wat is er van terechtgekomen? Boomzorg belt met Paul Boeters, werkzaam bij de gemeente Den Haag en onder andere verantwoordelijk voor (monumentale) bomen. Boeters geeft ons op voorhand weinig kans: "Ik ken dat straatje wel, maar volgens mij staan daar al lang nieuwe bomen."

Auteur: Hein van Iersel

Boeters: "Misschien een goed idee dat ik Klaas Pors meeneem. Als Klaas nog bij ons zou werken zou hij volgende week 1 april 40 jaar in dienst zijn. Hij is nog steeds actief binnen onze commissie Monumentale Bomen." Ik tref Boeters en Pors op de zonnige dag in maart. Er is nog niets uitgelopen, maar knoppen worden wel wat dikker. We rijden het Prinsevinkpark in. Het karakter van de straat is nog onveranderd. Mooie monumentale panden. Op het eerste oog zijn nergens essen te zien, maar een bonte mix van bomen. Ergens in het hoekje staan nog twee essen. Een ervan is duidelijk ouder, misschien wel tien jaar. Even checken op de foto. Alles klopt. De oudste es schatten we gezamenlijk op 40 tot 50 jaar, wat wel klopt met de foto. Klaas Pors:

"Ik ben in 1969 bij de gemeente komen werken als jong broekje. En kan mij herinneren dat we in deze wijk veel problemen hadden met de omzetting van stadsgas naar aardgas. In deze wijk lag een oud negentiende-eeuws gasleidingennet met oud-gietijzeren pijpen met lood-/striktouwverbinding. Deze leidingen voldeden prima voor het relatief natte stadsgas, maar gingen lekken door het droge aardgas. Hierdoor zijn veel bomen gesneuveld. Wij wilden daar compensatie voor hebben van het Haagse Gasbedrijf, dus geld voor het rooien en herplanten van de dode bomen. Deze dienst heeft hier in de wijk toen nog een aantal meetpunten gegraven om te onderzoeken of het nu werkelijk aan het gas lag." Klaas Pors: "Niet alleen gas zorgde voor dode

bomen. In deze straat woonde de familie van een vandaag de dag bekende tv-producer. Toen er een boom in de weg stond, klom zoonlief erin en kapte persoonlijk de top eruit. Ook toen al hadden de brutale mensen de halve wereld."

Veel van de bomen zijn gesneuveld door de overgang van stads- naar aardgas

Copijn

Op bomengebied blijkt het Prinsevinkpark nog veel meer goed bewaarde geheimen te bevatten. Vlak bij de teruggevonden es uit 1962 staat een monumentale bontbladig esdoorn (Acer pseudo-platanus 'Leopoldii'). Boeters: "Deze esdoorn staat al jaren op onze monumentale bomenlijst." Pors vertelt iets over de historie van de boom: "kijk maar, daar zitten de stabiliteitsankers en bovenin zitten de stormankers die de firma Copijn er tientallen jaren geleden in gemaakt heeft." We mijmeren wat over het verschil in inzichten toen en nu. Nu zijn we van mening dat een boom zo weinig mogelijk ondersteuning nodig heeft. Hoogstens wat stormankers. Tegelijk zijn we het er gedrieën over eens dat deze boom dankzij de ingrepen van toen er nog steeds staat en in goede gezondheid is. Klaas Pors: "Dit is geen boom die Jorn Copijn zelf heeft behandeld. De eerste boom waar hij zelf in geklommen heeft, is pas geleden omgewaaid. Paul Boeters: "Je kunt zien dat de plaatsen waar de ankers bevestigd zitten nooit helemaal gezond overgroeien. Jaarlijks moeten deze bomen worden gecontroleerd en waar nodig de starre ankers worden vervangen door moderne flexibele systemen."

Klaas Pors en Paul Boeters I